

Dzīves alkas Elizejas purvā

Nacionālā teātra izrāde *Ilgu tramvajs* — leģendāra luga jaunā interpretācijā

KATRAI maizei ir garoziņa, un kritiķim tā ir nemitīga atgriešanās pie klasikas. Pēterā Krilova izrāde *Ilgu tramvajs* Nacionālajā teātrī man ir sestais šīs lugas iestudējums, un tad pārsteigt nav viegli. No otras puses, ar pieredzi nāk sapratne, ka tieši garozā slēpjas maizes noslēpums. Un arī šoreiz izrādes būtība paslēpšies detaļās.

Tenesija Viljamsa luga, ko latviešu skatītājs pazīst ar romantizētu nosaukumu, nav ideāliem piesātināts darbs. Ievas Strukas tulkojumā tramvajs, kas atved Blanšu uz dzīvi māsas ģimenē Ņūorleānas nomalē ar ironisko nosaukumu Elizejas lauki (tātad — svētlaimgo zeme), tiek saukts par Iekāri (līdzīgi kā Rīgā kursē autobuss Mežciems). Tas ir labāks tulkojums, kaut arī ne īsti precīzs, jo angļu vārds *desire* jau nav obligāti seksuāla sajūta, tikai ļoti intensīvas vēlmes. Ko vēlas Krilova izrādes varoņi?

Iestudējums ir veidots, izceļot aktierus. Scenogrāfe Kristīne Abika skatuves telpu iekārtojusi ar neizteiksmīgiem, parastiem sadzīviskiem priekšmetiem; arī viņas veidotie tērpi ir it kā ārpus laika eksistējoši — tā varētu

Recenzijas
autore —
Zane Radzobe,
žurnāla *Ir*
teātra kritiķe

Iestudējums ir veidots, izceļot aktierus

ģērbties pagājušā gadsimta vidū vai šodien. Telpu Krilovs lēnām piepilda ar atmosfēru, kuru rada neparasti izvērstais «otrais plāns». Pokera vakaros Kaspars Aniņa spēlētais Stīvs vai Aleksandra Tomasa Maļjussona atveidotais Pablo nesteidzas, Latvijas Mūzikas akadēmijas studenti bezvārda vīrieša lomā lēni izspēlē dažādas mulsuma pakāpes, tāpat kā Uldis Anže izrādes beigās — iejūtību ārsta lomā. Mičs Gundara Grasberga atveidojumā iegūst pat visai sarežģītu iekšējo dzīvi. Aktieru ansamblis gandrīz četras stundas garajā izrādē spēlē nevainojami, kaut Jaunās zāles bezgaisā (sagatavojieties!) šāds ritms var šķist izaicinošs. Un tomēr tieši tajā man izdevās noķert atslēgu uz interpretāciju.

Izrādes centrā ir trīs varoņi — Maijas Doveikas Blanša, Janas Līsovas Stella un Jēkaba Reiņa Stenlijs. Vistradicionālāk, kaut spoži, savu va-

roni spēlē Doveika. Aktrises satikšanās ar šo leģendāro lomu, protams, jau ir uzvara, jo Blanša perfekti iegūst Doveikas indigo ziedu «specialitātē». Arī šoreiz viņa ir bezgala skaista, rotaļīga, cēli aizlauzta, bet no viņas nedrīkst novērsties ne mirkli, jo varbūt tikai puspagriezienā vai isā žestā tālā pavid kas atbaidošs. Tā ir aktrises superpēja — aizmirst par sevi, ļaujot ieraudzīt varoņos to, ko nevienš negrib, lai otrs viņā pamanītu.

Stella un Stenlijs izrādē ir netradicionālāk tverti. *Ilgu tramvaja* interpretācijas, protams, var būt ārkārtēji atšķirīgas; galu galā, tā ir viena no pasaulē visvairāk iestudētajām lugām. Tomēr lielākoties centrā ir nesamierināms konflikts. *Self-made man* Stenliju kaitina izputējušas aristokrātes Blanšas ženierēšanās. Blanšas seksuālās dzīves vēsture, ko viņas māsa Stella pieņem kā dziļi traumētas sievietes pašapliecināšanos, neatbilst patriarhāla vīrieša, kāds noteikti ir Stenlijs, priekšstatiem par sievišķību. Vai varbūt tā ir ciņa par to, kurš Stellu paturēs: egoistiskā māsa vai privātpašnieciskais vīrs.

Krilova izrādē konflikta īsti nav, jo Stenlijam Blanša ir tikai apgrūtināša vīešņa, ar kuras klātbūtni vajadzētu tikt galā, bet kura nav neizbēgama. Reiņa spēlētais varonis ir mierīgs, paš-

ILGU TRAMVAJS

Nacionālā
teātra Jaunajā
zālē. Nākamās
izrādes
6., 17. aprīlī.
Izpārdotas.

IR IESAKA

4. APRĪLIS

IZRĀDE. DZEN SAVU ARKLU PĀR MIRUŠO KAULIEM DAILES TEĀTRA LIELAJĀ ZĀLĒ

Nomaļā Polijas ciematā divainos veidos iet bojā vietējie mednieki. Visi pierādījumi ved uz pārsteidzošu secinājumu: vai tiešām dzīvnieki atriebjas par nogalinātajiem sugasbrāļiem? Nevienš neklausās skolotājā Janinā, kura uzskata, ka tā ir dabas atriebība. Nobela prēmijas laureātes Olgas Tokarčukas romānu iestudē Ola Mafālani. Lomās Čulpana Hamatova, Artūrs Skrastiņš un citi. 16—40 €. Bilesuparadize.lv

4. APRĪLIS

KONCERTS. HENDELA MESIJA LATVIJAS UNIVERSITĀTES LIELAJĀ AULĀ

Rīgas Doma zēnu kora 75 gadu jubilejas koncertā skanēs Georga Frīdriha Hendela slavenais skaņdarbs — oratorija *Mesija*. Kopā ar kori uzstāsies kamerorķestris *Sinfonietta Riga* un solisti Florians Zīverss (attēlā), Ilze Grēvele-Skaraine, Rihards Millers, Tina Gelnere. Diriģents Mārtiņš Klišāns. Biļetes cena 15—30 €. Bilesuparadize.lv

pārliecināts, nesatricināms. Darbības cilvēks. Un, jā, varmācīgs, bet tikai pret sievu, jo acīmredzami uzskata, ka tas ir normāli; Elizejas laukos tā dzīvo visi. Ļisovas atveidotā Stella ir pragmatiska un diez vai sev melo par vīra dabu. Bet arī Blanšu viņa neidealizē, bet pieņem, kā mēdz pieņemt problemātiskus ģimenes locekļus, pieverot acis uz to, ko nav iespējams mainīt. Tāpēc izrāde rāda tikai tādu ikdienišķu rīvēšanos, kurā, iespējams, tikai Blanša ir nedaudz pārsteigta, atklājot, ka viņas spējas apburt cilvēkus te nedarbojas, un, par spīti Doveikas sarī-

Izrādes centrā ir trīs varoņi – Maijas Doveikas Blanša (vidū), Janas Ļisovas Stella un Jēkaba Reiņa Stenlijs

kotajam aktieriskajam «fejerverkam», to, kāpēc viss beidzas tik sāpīgi, īsti saprast neizdodas. Mans labākais minējums – Doveika spēlē Blanšas izmisiģas alkas dzīvot un aizvien drudžainākus jaunas lomas (no mūzas vai glābējas līdz pieticīgai māsaimniecei, kad viss cits izrādās nesasniedzams) meklējumus.

Krilova izrādes izcilība tomēr, manuprāt, slēpjas faktā, ka tas arī nav būtiski. Iestudējums atstāj spēcīgu emocionālu iespaidu, un, bez šaubām, skatītāji ar dažādām dzīves pieredzēm paši izdomās atbildes uz ne-

atbildētajiem jautājumiem. Bet viens gan ir skaidrs – Krilovs nav iestudējis traģēdiju. Tas, kas notiek, ir briesmīgi nevis tāpēc, ka notiek kas ārkārtējs. Tas ir briesmīgi tāpēc, ka vienkārši rit ikdiena, un rītdiena no šodienas ne ar ko neatšķirsies. Nav citas – labākas – dzīves. Nav citu – labāku – cilvēku, ir tikai šie. Varbūt tā var saprast režisora vārdus, ka, viņaprāt, šī luga ir par toleranci citam pret citu. Droši vien par tās trūkumu, bet katrā gadījumā – pasaulē, kuras ikdiena ir ļoti tālu no normalitātes un kurā dzīvo tikai neideāli cilvēki. ●

NO 4. APRĪĻA

FILMA. MANI 80 PAVASARI KINOTEĀTROS LATVIJĀ

Režisores Agneses Laizānes dokumentālā filma šogad saņēma nacionālo kinobalvu *Lielais Kristaps* kā labākā debijas filma. Tā vēsta par vecumu, dzīves spēku un paaudžu attiecībām, atklājot trīs iedvesmojošu senioru stāstus. Filma meklē atbildi uz jautājumu, vai viegli būt vecam un apzināties laika nogriežņa beigu posmu.

4.–5. APRĪLIS

KONCERTS. LNSO, PELTOKOSKI UN ALPU SIMFONIJA LATGAUS VĒSTNIECĪBĀ GORS UN LIELAJĀ DZINTARĀ LIEPĀJĀ

Orķestris atskaņos somu komponistes Kaijas Sāriaho *Laterna magica*, kas tapusi, iedvesmojoties no kinorežisora Ingmara Bergmana autobiogrāfijas un attēlu projektora priekšteča, un Riharda Štrausa *Alpu simfoniju*, kurā uz skatuves kāps vairāk nekā simt mūziķu. Diriģents Tarmo Peltokoski. Biļetes cena *Gorā* 15–40 €, Liepājā koncerts izpārdots. Bilesuparadize.lv